

AVL – PRÆGNING – TRÆNING



Hunden skal have tillid til træneren, den skal have forståelse for opgaven og arbejde med glæde og frem for alt, så skal den arbejde for føreren.

Tekst: Niels Egelund Faddersbøll

Foto: Niels Egelund Faddersbøll m.fl.

En pæn indpakning er kun interessant, hvis indholdet er lige så pænt. Forstået på den måde, at det ikke er nok, at en jæger og/eller hundetræner siger, at han eller hun er gode ved hundene og træner dem på en fornuftig og ikke voldelig måde.

Der er mange nuancer i hundetræning, lige fra den yderlighed hvor man ikke må rette på hunden, til den anden yderlighed hvor problemerne løses med direkte vold.

Men der er noget derimellem, god og effektiv hundetræning, med både konsekvens og kærlighed, som samtidig også er god dyrevelfærd

Nye tider, nye metoder, godt eller skidt?

Nu støder ny viden ofte på en barriere af konservativ tankegang, og sådan var det også med begrebet adfærdsforskning.

Mange fastholdt de "gamle" træningsmetoder og afskrev alt andet som noget pjat.

Det lod sig til dels gøre, fordi netop hundetræning ofte, eller altid, bliver målt på et konkret resultat af træningen.

Man ser f.eks. på, om hunden er lydig og veltrænet, og er den det, kan man jo hævde, at den metode, den er trænet med, har givet et tilfredsstillende resultat.

Omvendt er der også mange nye metoder, som mangler konsekvens, og som ikke forbereder en jagthund til de fristelser, som jagten byder på.

For at vurdere de forskellige træningsmetoder er man nødt til at se træningen i et helt andet lys.

Den store udfordring ligger i at træne med hundens adfærd i stedet for imod dens adfærd.

Træning er jo dybest set et spørgsmål om kommunikation mellem fører og hund.

Man bør faktisk opstille nogle konditioner for træningen.

Samtidig skal træningen skabe ro og balance hos hunden, så hunden ikke hele tiden stresser over den forventning, den har til den aktivitet, træningen medfører. Kort sagt skal træningsmetoden kunne vurderes som værende god dyrevelfærd.

Det starter hos opdrætteren

En hvalps prægningsfase starter i 3-ugers alderen.

De indtryk og den prægning, den modtager, er af vital betydning for hvalpens senere udvikling. Det er utroligt vigtigt, at den populært sagt vokser op i trygge og gode rammer med masser af menneskelig kontakt.

Hvalpen vil præges signifikant af alle forhold i hvalpetiden, og det er derfor utroligt vigtigt, at den har mulighed for at udvikle sig og hele tiden opleve nye ting.

Man kan sige, at nøgleordet er masser af menneskelig kontakt og masser af udfoldelsesmuligheder.

Det er vigtigt at forstå, at når en hvalp står overfor en ny udfordring, så vil nogle hvalpe brase lige ud i den nye oplevelse uden tøven.

Men andre hvalpe vil udvise en vis forsigtighed.

Her er det vigtigt at give sig tid og lade hvalpen langsomt vænne sig til den nye situation.

Hvis man stille og roligt opfordrer hvalpen til at overvinde situationen og med ros giver den en god oplevelse, så vil den blive lige så sikker i nye situationer som den mere pågående hvalp.

Som opdrætter må man huske på, at enhver god oplevelse sidder fast i hundens prægning, næsten for livstid, men det gør en dårlig oplevelse også.



En hvalps prægningsfase starter i 3 ugers alderen.

Der er en række muligheder, som opdrætteren kan udnytte, f.eks. når hvalpene er begyndt at spise selv.

Fra 6-ugers alderen kan man, hver gang hvalpene skal kaldes ind, kalde på dem med megen opmuntring og belønne dem med ros og masser af lækre godbidder.

Det er vigtigt, at godbidderne er maksimalt interessante for hvalpene, gerne med kød eller fisk, som lugter og smager kraftigt.

I løbet af få dage kommer hvalpene styrtende på indkaldet, og nu kan man koble fløjtesignalet på sammen med stemmen.

I starten vil de blot komme styrtende, fordi man kalder, men meget hurtigt vil de sammenkæde indkaldet med både ros og mad, og inden de er 8 uger, vil de reagere positivt og spontant hver gang de hører indkaldsfløjten.

Når hvalpen kommer hjem

Hvis opdrætteren har været sit ansvar bevidst og avlet på hunde af god kvalitet og samtidig har givet hvalpene den rigtige prægning, så er det faktisk meget lettere for den nye ejer.

En hvalp, der er præget rigtigt, har en sikker og rolig holdning til alt nyt og falder utroligt hurtigt til i sit nye hjem.

Hvis hvalpen er vant til at komme meget ud, bliver den også hurtigere renlig.

Den nye ejer bør også være realistisk i sin vurdering af hvalpen.

Hvis det er en god hvalp med et godt temperament, der kommer glad og tillidsfuldt, når man kalder på den og apporterer spontant, når man kaster en dummy for den, så har den vist, at den har visse forudsætninger for at kunne trænes.

Man bør derfor være selvkritisk nok til at kunne indse, at hvis noget herefter mislykkes, så skyldes det formentlig ikke hunden, men føreren.

Selve hvalpens træning starter i samme sekund, den kommer hjem.

Ikke med store komplicerede øvelser, men med små daglige øvelser, hvor hvalpen trænes i indkald og kontakt.

Der er to muligheder for at starte forkert.

Den ene er ikke at gøre noget som helst, altså lige som i gamle dage, hvor man ventede med at træne på hunden, til den var et års tid gammel.

Denne metode svarer til at vente med at sende børnene i skole til konfirmationsalderen, og man kan være sikker på, at hvalpen vil være sent udviklet, og at den næsten med sikkerhed har udviklet nogle dårlige vaner, som skal trænes ud af den igen.

Den anden fejlmulighed er at gå for hurtigt frem.

Denne metode presser hundens udvikling og vil ofte betyde, at man overgår til en ny øvelse, før den forrige er indlært ordentligt.

Hunden vil ofte blive lidt vild, fordi det hele går hurtigere end dens mentale udvikling.



Hvalpetræning er indkald, sit og apportering.



Små lederskabsøvelser og kontakt.

Med ro og omtanke

Det gælder om at gå stille og roligt frem.

Først og fremmest bør man bruge lidt tid dagligt på hvalpen.

Udover at være så meget sammen med den som muligt, så bør man træne små øvelser af max. 5-10 minutters varighed.

De vigtigste øvelser er helt sikkert indkaldet, sit øvelse og små lette, daglige apporteringer. Men også øvelser, som befæster kontakten, dvs. øvelser, hvor man går lidt i terrænet med hvalpen.

Når hvalpen her søger lidt rundt, så kan man gå modsat hvalpen.

Søger den til venstre, så gå selv til højre og omvendt, hvis den søger frem, så gå selv tilbage i terrænet.

Hold kontakt med en diskret stemmeføring og et lille bip i fløjten og ros den hver gang, den tager kontakt og kommer hen til dig.

Lad aldrig hvalpen være alene ude i hverken haven eller terrænet.

Resultatet vil helt sikkert blive, at den oplever noget sjovt, f.eks. at jage småfugle.

Her er vi tilbage til de oplevelser, gode og dårlige, som holder næsten livsvarigt, og det er altså ikke godt, at hvalpen har gode og sjove oplevelser, som ikke er forbundet med føreren.

Et andet vigtigt værktøj i hvalpens opvækst er at udnytte dagligdagen til at skabe en rutine, der samtidig er træning.

Når f.eks. hvalpen skal ud ad en dør eller ind og ud ad bilen, så lær den at sidde først, og at den kun må gå ud og ind, når den får kommandoen.

Det nemmeste er at bruge hundens navn.

Det samme under fodring af hvalpen. Lær den at sidde, sæt maden ned og lad først hvalpen spise, når den har fået tilladelse.

Det er nødvendigt at sætte hvalpen tilbage et par gange i starten, men pædagogikken, hvor hvalpen lærer at den får lov af føreren, i stedet for selv at give sig lov, er af uvurderlig betydning for den senere træning.

De små øvelser er vigtige alene af den grund, at der jo er tale om lederskabsøvelser, som på en enkel måde befæster førerens lederskab overfor hvalpen.



Træning og jagt

Hele formålet med hvalpen er, at den skal blive en dygtig jagthund.

Det sværeste her er helt sikkert få tilrettelagt træningen, så den passer til hvalpen.

Sandheden, eller kernen i hundetræning, er at aflæse den enkelte hvalps psyke samt dens modenhed og derefter tilrettelægge træningen, så den passer.

Selvom der er mange grundlæggende ting i hundetræning, der er ens, så er der aldrig to hunde, der er helt identiske, og den forskel skal jo afspejles i træningen.

Det gælder om at beslutte hvornår og hvordan, og det er vigtigt ikke at lytte til for mange gode råd.

Jeg plejer at sige til mine egne hvalpekøbere, at de skal se på alle de kloges egne hunde.

Hvis de er godt trænet, kan det måske betale sig at høre efter, og er det modsatte tilfældet, så er det lige meget.

En anden stor forhindring er førerens lyst til at komme videre, ikke bare frem i træningen, men også så hunden kan komme med på jagt.

Her kræves igen tålmodighed og omtanke.

Træningen skal være positiv og grundig.

Hunden skal være fuldstændig grundtrænet, når den kommer med på jagt, og hvad vigtigere er, de første jagter skal være for hundens skyld.

Det nytter altså ikke noget at starte hunden op på stor selskabsjagt.

Den meget virak og tumult, skydning, samt de mange andre hunde, der farer omkring, vil helt sikkert få den unge hund til at begå fejl.

Nej, de første jagter bør være hund og fører alene, eller eventuelt sammen med en kammerat som kan skyde for en.

Hvis der skal andre hunde med, skal de være veltrænede, og hundene skal ikke slippes samtidig.

Tag det roligt og gør som under træningen uden at lade jagten tage overhånd.

Rejser hunden vildt og forholder sig roligt i opfløj og skud, så skyd, ellers lad være.

Husk, det drejer sig ikke om at få noget på tasken, men om at føre hunden fra træning over til jagt, vel at mærke uden at miste kontrollen over den.

Rækkevidden af avl er større end rækkevidden af træning

Selvom det er vigtigt at fokusere på forståelse af hundens adfærd samt på at udvikle de bedste træningsmetoder, så er det alt sammen et middel til at få det bedst mulige ud af det hundemateriale, man har til rådighed.

Man kan sige, at den bedste prægning af hvalpen og den bedste træning vil udnytte hundens evner optimalt.

Det er dog ingenting set i forhold til de resultater, man kan opnå gennem avl.

De egenskaber, der kræves af en jagthund, hvis den skal være noget særligt, kan nemlig påvirkes og forbedres sensationelt gennem avlen.

Som eksempel kan nævnes viljen til at apportere, evnen til at følge spor af anskudt vildt, markeringsevne osv.

Lad mig give et par eksempler.

En hund er dårlig til at markere nedfaldstedet på vildt.

Denne evne er essentiel, fordi hunden direkte og uden at forstyrre terræn og andet vildt hurtigt er fremme og kan bringe det skudte vildt. Er vildtet anskudt, er det om muligt endnu vigtigere.

Man kan under træningen kaste dummyer systematisk og i det samme område og derved udvikle hundens evne til at markere.

Hvis den samme hund bliver målt mod en hund, som gennem sin avl har en brilliant evne til at markere nedfaldsstedet, så vil det altid være den bedst avlede hund, der er bedst til opgaven, også selvom den har fået mindre træning.



Også evnen til at tage fod op og bringe anskudt skyldes primært arvelige faktorer.

Sådan forholder det sig også med evnen til at tage fod op og bringe anskudt vildt. Nok så meget sportstræning kan kun optimere de evner, hunden besidder, men træningen kan ikke tilføre hunden evner, det kan kun avlen.

Det samme gælder for hvor let eller svær, hunden er at dressere.

Det er et naturligt mål for alle opdrættere at opdrætte hunde med så gode egenskaber som muligt, og det kan skam lade sig gøre.

En hund kan være avlet med så gode naturlige egenskaber for at jage, apportere, arbejde i vanskeligt terræn, finde anskudt vildt, så det eneste føreren reelt skal træne, er at kunne kontrollere hunden gennem lydighed.

Hvis den samme godt avlede hund også var avlet, så den var let at dressere, så ville den ganske almindelige jæger kunne have en hund, der både var veldresseret, men som også var i stand til at løse alle de opgaver, som god jagtmoral kræver.

Det er vigtigt at forstå, at hunden nedarver sine medfødte egenskaber, ikke de tillærte.

Man må altså som opdrætter skelne imellem, hvad hunden besidder af naturlige egenskaber, og hvad der er egentlig tillært.

Gør man ikke det, risikere man at falde i den grøft, at man så at sige avler på dressørens evner mere end hundens.

Det er også vigtigt at kende hundens avlshistorie, altså hvilke egenskaber forældre og bedsteforældre besidder.

Selv foretrækker jeg at have jaget med så mange individer i afstamningen som muligt.

Det sætter mig i stand til at danne mig et billede af en større del af arvemassen og planlægge avlen, eventuelt med henblik på linjeavl på en bestemt kvalitet.

Far 11-0290-50 FTCH Sandford Black Mamba	Farfar 11-0109-50 FTCH Wernfirwd Dai Bach	Farfarsfar 11-0002-50 FTCH Maesydderwen Kestrel
	Farmor 11-0292-50 FTCH Kigaro Minnie	Farfarsmor 11-0074-50 FTCH Wernfirwd Silk
		Farmorsfar 11-0042-50 FTCH Gwibernant Llewellyn
		Farmorsmor 11-0137-50 Kigaro Jill
Mor 11-0955-50 FT CH Timgarry Swift	Morfar 11-0504-50 FTCH Maesydderwen Spartan	Morfarsfar 11-0234-50 FTCH Maesydderwen Scimitar
	Mormor 11-0594-50 Cheweky Twiggy	Morfarsmor 11-0506-50 FTCH Priorsmeadow Dancer
		Mormorsfar 11-0382-50 FTCH Timgarry Barlow
		Mormorsmor 11-0204-10 FTCH Dearnvalley Jade of Cheweky



Det er vigtigt at kende hundens avlshistorie.